

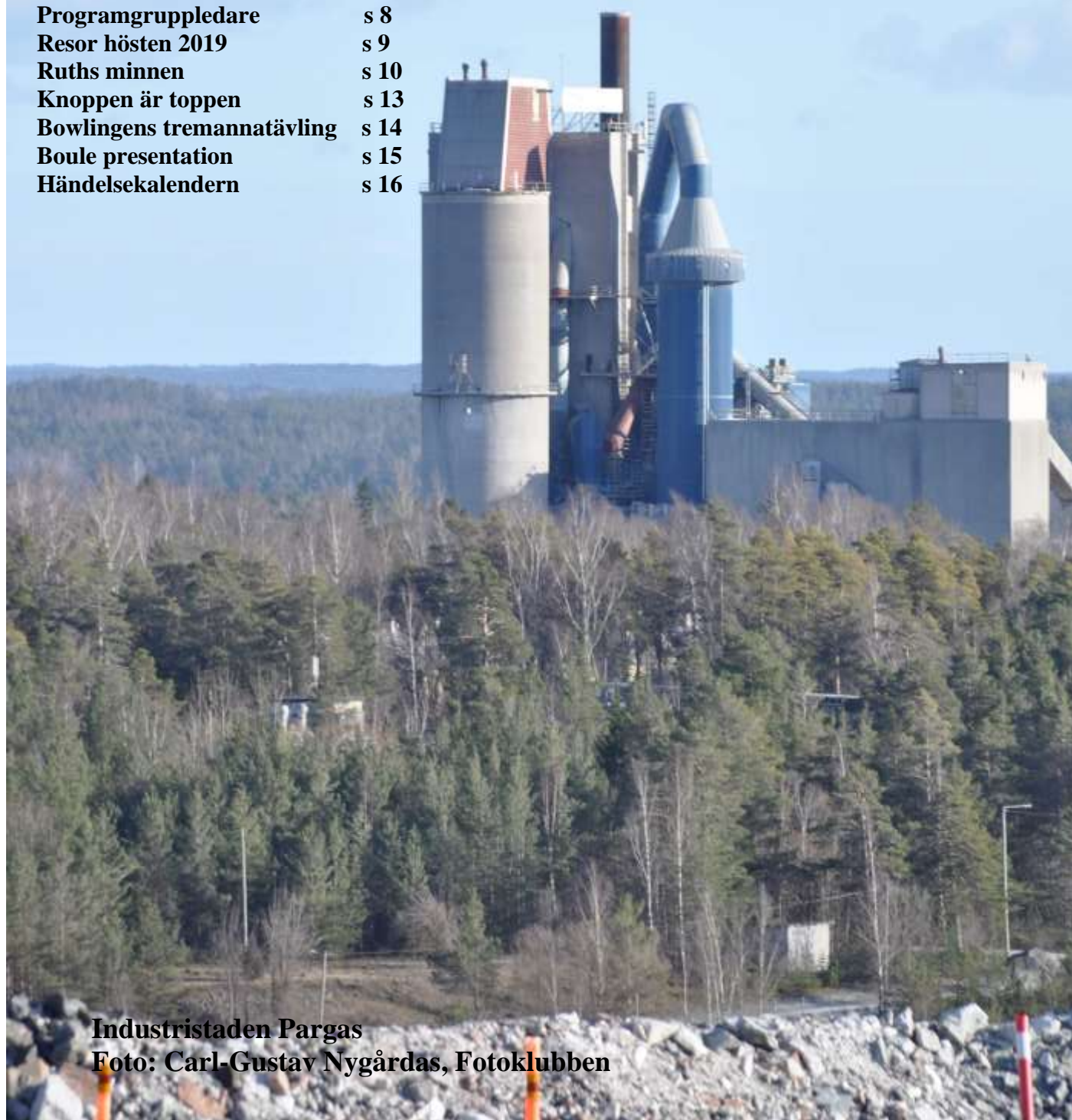
PARENTESEN

maj 2019 nr 5

www.pargas.spfpension.fi

Innehållsförteckning

Sju kyrkor	s 3
Ordförandens spalt	s 6
Styrelsens sammansättning	s 7
Hobbygrupper o	
Programgruppledare	s 8
Resor hösten 2019	s 9
Ruths minnen	s 10
Knoppen är toppen	s 13
Bowlingens tremannatävling	s 14
Boule presentation	s 15
Händelsekalendern	s 16

Industristaden Pargas

Foto: Carl-Gustav Nygårdas, Fotoklubben

Reso Gravstenarna

Reso Killi & Nalli

Nådendal ingång med Pieta

Merimasku kyrka

Askais begravningsvapen

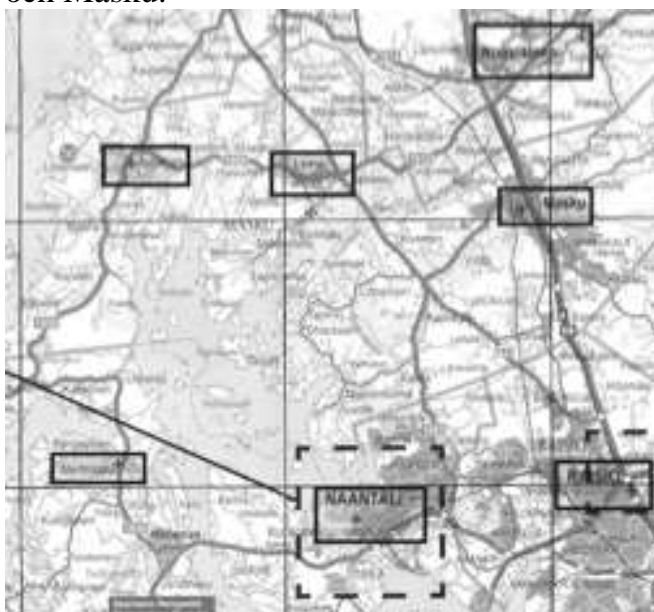
Nousis, Henrik
trampar på Lalli

Masku interiör

7 kyrkor och crème de menthe

En solig dag i maj blåste vi till 7 kyrkor med hjälp av Jani Launokorpi och en av hans bussar. Rauni Schleutker hade komponerat menyn tillsammans med Asta Lindholm och de två hade också knutit Charlotte von Haartman och Sinikka Öhman till sitt kunskapscenter. Det betydde att vi pensionärer som fyllde bussen redan på förhand visste att vi skulle bli överösta av historia under de dryga 10 h resan räckte. Resan gick längs Finlands äldsta turistrutt från år 1938! För att hjälpa oss att veta var kyrkorna och vi befann oss delade Rauni ut kartor där hon markerat alla aktuella orter i grönt – en väl vald färg med tanke på årstiden! Klart och tydligt såg vi att första kyrkan fanns i Reso sedan följde Nådendal, Merimasku, Askais, Lemu, Nousis och Masku.

Reso kyrka, St. Martins kyrka

Charlotte inledde sin presentation med att berätta allmänt om Reso som under tidens gång förändrats från jordbruksbygd till stad. De större gårdarna ägdes av högre tjänstemän i Åbo som på det sättet skaffade sig sitt dagliga bröd. Fortfarande kan man se att bebyggelsen i dagens Reso i stor utsträckning har planerats utgående från de gamla byarna som alltså har förvandlats till ”förstäder”. Staden upprätthåller både vandrings- och

cykelleder. Den största arbetsgivaren i dag är Raision tehtaat.

Reso nämns i skrift första gången 1296 av herr Olav av Reso som blev domprost i Åbo med Reso som prebende. Kyrkan byggdes enligt legenden av jättarna Killi och Nalli. De var svårbedda men den som kunde lista sig till deras namn fick makt att bestämma över dem! En del av gråstenskyrkan byggde jättarna upp men Killis tålmod tog slut en dag och han rev ner en del och kastade i ilskan stenar omkring sig. Eftervärlden har trots allt förärat dem en staty utanför kyrkan! Reso kyrka blev enligt legenden färdig år 1305, men liksom alla andra gamla gråstenskyrkor tog det en lång tid att bygga dem och sedan följde ombyggnad, förstoring eller nybyggnad p.g.a. eldsvåda under seklernas gång.

Vid ingången till kyrkan finns två gravstenar från 1200-talet, predikstolen är antagligen hämtad från Riga. Altaret är en kalkstensplatta. I kyrkan finns också en nattvardsklocka som användes just för att uppmärksamma församlingen på den viktiga delen av gudstjänsten. Tunnvalvstaket härstammar från 1600-talet.

Nådendal, klosterkyrkan

Nådendal har upplevat både livliga och stilla perioder. Under medeltiden var det pilgrimerna som kom till Birgittas klosterkyrka men reformationen satte stopp för det. I slutet av 1700-talet och i synnerhet under 1800-talet var det de hälsobringande källorna som hämtade folk till staden. Men 1950 var Nådendal Finlands minsta stad! 1957 då Uolevi Raade beslöt att grunda Nestes raffinaderi där var det många röster som höjdes mot projektet just p.g.a. att staden var så liten!

Det här berättade Sinikka Öhman som inledning på besöket i Nådendal. 1438 fattades beslutet i Vadstena kloster att grunda ett Birgittinerkloster i Nådendal och fem år senare undertecknade Kristoffer av Bayern - Sveriges dåvarande kung – byggnadslov.

1462 invigdes klosterbyggnaderna av biskop Konrad Bitz. De första decennierna hade klostret en träkyrka. Den nuvarande stenkyrkan dateras från 1480-talet och var då större än Åbo domkyrka! Nunnornas läktare fanns på norra sidan, den sidan som inte hade fönster. Enligt gammal folktro skulle kvinnorna hindra allt ont att tränga in i Herrens hus. Munkarna satt i allsköns ro på den södra sidans läktare. Nunnorna hämtade strumpstickningskonsten med sig till Nådendal. De undervisade kvinnorna och det förde med sig en ny tradition: strumporna skulle vara vita och man blekte dem därför på vårisen. De unga flickorna hade till uppgift att vakta allt, något som i sin tur ledde till att de unga männen drogs ut på isen – det blev en äktenskapsmarknad! Vid ingången finns en Pietà-skulptur från 14400-talet. Dopfunten är medeltida och triumfkrucifixet kan ha snidats av munkarna. Predikstolen donerades 1622 av Henrik Fleming och hans hustru Ebba Bååthe. Votivskeppet Fred har donerats av de unga männen på Luonnonmaa år 1824. Seden med att de unga männen skall donera ett votivskepp har följts i många av våra kustkyrkor. Väg till Merimasku gick genom Kopperbergets tunnel, 333m lång och över Ukko-Pekka bron. Vi såg Gullranda sommarresidens d.v.s. presidentens arbetsplats under sommaren, på avstånd. Klostertraditionen lever kvar: på Luonnonmaa finns i dag ett lutherskt nunnekloster.

Merimasku

Merimasku har varit en del av Masku socken ”delen vid havet”. År 1577 införlivades Merimasku med Nådendal. På 1970-talet upphävde kung Johan III skärgårdsbornas rätt att idka handel vilket ledde till en kraftig protest. Lagen skrevs till en del om till förmån för skärgårdsborna så att RIKTIGA skärgårdsbor fick rätt att idka handel. Men Merimaskuborna ansågs inte höra till den kategorin, Masku fanns ju inte vid havet!

1648 fick Merimasku rätt till egen kapellförsamling och den första kyrkan byggdes. Den nuvarande träkyrkan byggdes 1726 - 1733. Den påminner om Sjalö kyrka och det har sin förklaring. Sjalö kyrka byggdes nämligen upp här och då den var färdig togs delarna isär och transporterades till Sjalö!

Rutorna i altarfönstret kom från Åbo slott. Predikstolen fanns redan i den första kyrkan. På vardera sidan av altarfönstret finns två trälampetter i form av armar som håller ljuset. Det anses vara Guds arm, det var ju inte tillåtet att försöka måla Guds ansikte. Inskriptionen HS står för Hominum Salvator eller människornas frälsare. Altarramen har bl.a. inskriptionerna Jachin (Han befäster) och Boas (I honom finns kraft). Samma inskription fanns på de två bronspelarna utanför förhallen till Salomos tempel!

Klockan bredvid altaret gjordes ca 1820 av skraddaren Henrik Lindqvist som tröttnat på att sy kläder och beslöt sig för att använda sina händer på ett nytt sätt. Den första klockan han gjorde var helt och håller svarvad i trä och fungerade väl. För att svarven skulle få kraft byggde han en väderkvarn uppe på hustaket! Merimasku kyrka har också bevarat alla regentförsäkringar som Rysslands tsarer 1809 – 1917 skrev under. Dessutom finns här den temporära regeringens manifest utfärdat 20.3 1917!

Så var det dags att lämna Merimasku och styra kosan mot en utlovad lunch i Villnäs. Nej, det var inte Villnäs slott som bjöd på den utan kaféet i närheten, Louhisaaren kahvila. God mat i riklig mängd och styrkande kaffe. Dessutom en glad och positivt pratsam värdinna!

Askais

Kyrkan och Villnäs slott stod färdiga 1653, byggherre var Herman Fleming. Enligt traditionen har Herman Fleming hämtat både ytterdörren och predikstolen från Tyskland, som krigsbyte.

Askais kyrka har fyra släktvapen: Gustav Fleming 1687, Kristian von Steffen 1695, Johan Freytag 1668 och Herman Fleming 1652. Dessutom finns där 8

begravningsvapen för den manliga och 8 för den kvinnliga linjen av släkten Fleming. Framme i kyrkan finns också herrskapsbänkarna, den manliga på höger sida och den kvinnliga på vänster sida. Antagligen är de byggda redan på 1600-talet men lyftes upp på pelare på 1750-talet, i samband med Herman Flemings bröllop med Anna Rehbinder.

Lemu, St. Olavs kyrka

På väg till Lemu fick vi ett nytt bevis på hur stark jätten Killi verkligen var. Vid ett av växthusen nedanför kyrkan finns en verkligt stor sten. Enligt folksägen hade Killi kastat den för att bestämma platsen för kyrkan, men trots att han var stark så fanns det ett och annat att önska gällande hans träffsäkerhet! Den medeltida stenkyrkan byggdes upp bredvid den plats där det stått en träkyrka. Nuvarande sakristia hörde till träkyrkan därför den ovanliga placeringen på södra sidan! Altarkrucifixet från 1250-talet och dopfunten hör till de äldsta föremålen.

Så kom vi då till crème de menthe!

Eller egentligen Tuija Rytsöläs trädgård vid Härjänsilmäntie. Tuija har byggt upp sin trädgård under många decennier, den valdes redan på 1980-talet till Finlands vackraste trädgård. Vi bjöds på kaffe med bullar och ett glas crème de menthe som socker på botten. Vi hann ströva omkring i hennes parkliknande trädgård och kunde ana oss till att det lönar sig att göra en utfärd dit efter någon månad!

Nousis, St. Henriks kyrka

Kyrkan skiljer sig till en del från de andra stenkyrkorna genom att man har använt tegel i stor utsträckning. Enligt legenden hade biskop Henrik sagt att han vill bli begravd där oxen stannar. Men trots att sarkofagen står här har hans kvarlevor aldrig funnits i den. Legendens berättar i alla fall att sarkofagen står rakt ovanpå hans grav. Biskop Magnus II Tavast donerade sarkofagen som byggts 1412-1415. Mässingsskivorna som berättar om Henrik och Lalli är antagligen till ursprunget flamländska. För den som är intresserad av kyrkolegender är Nousis en guldgruva!

Masku

Masku församling nämns första gången 1234 vilket gör att den tillsammans med Nousis är den äldsta församlingen som nämns i skrift. Församlingen lydde under Birgittinerklostret i Nådendal från mitten av 1400-talet till mitten av 1500-talet. På utsidan finns både en predikstol och ett altare, den förra ovanför dörren till vapenhuset och den senare vid västra sidans mur. Altaret kan ha varit tänkt som en andaktsplats för vandrare som kom förbi längs den medeltida vägen. Under medeltiden var Johannes Döparen kyrkans skyddshelgon men till invigningsdag valdes St. Ursulas dag. Johannes Döparen finns än i dag kvar i kyrkan i form av en trästaty från slutet av 1200-talet. Dopfunten i kalksten är från samma tid.

Predikstolen donerades högst antagligt av Herman Fleming som lät göra den i Stockholm 1642.

Altarfönstret är en glasmålning – ett undantag i den här samlingen av 7 kyrkor – som donerades av Fredrik Aminoff 1916 till minne av hustrun Ester.

Det som verkligen gör att man minns Masku kyrka är målningarna som går runt alla väggar. Väggmålningarna gjordes på 1600-talet och föreställer gardiner som är fastsatta med ringar i en stång. Framme i kyrkan är gardinerna röda och sedan är de omväxlande grå eller röda. De har en dekorativ kapp med fransar och böljande veck. En syn – om inte för gudar – så åtminstone för människor.

Alldeles bredvid porten till begravningsplatsen finns Stövelstenen som berättas ha hört till Esajas Lönnqvist som var kyrkvaktmästare i Masku 1795 – 1819. Han hade uttryckt önskan om att få en gravsten så att folk kan torka av leran från sina skor innan de går in i kyrkan!

Det var en trött men glad skara pensionärer som tackade för sig, både för den andliga och den lekamliga kosten!

Text: Kristina von Weissenberg

Bild: Beni von Weissenberg

Ordförandens spalt

Nu grönskar och blommor allt, och snart blir det kanske rentav varmt. Vårsäsongen börjar vara förbi och det är dags för sommarlov och semester. Fast det gäller förstås inte oss pensionärer. Vi har ju semester hela tiden, eller hur – eller är det så att vi aldrig har semester utan bara jobbar på hela tiden? Det beror väl på hur man ser på det hela. Men skönt är det med sommar.

Det finns mycket vi pargasiter kan glädja oss åt just nu. Till det hör bland annat att vi blev uppmärksammade med två medlemsrekryteringspris på förbundets värmöte i Närpes i april. Vår förening fick tredje pris i tävlingen för föreningar, som tack för att antalet medlemmar har ökat med över sjuttio, och vår sekreterare Vivan Norring-Nyström fick rentav andra pris i den individuella rekryteringstävlingen. Inspirerade av det ska vi fortsätta att övertyga så många Pargaspensionärer som möjligt om fördelarna med att skriva in sig.

Bland allt det positiva i vår verksamhet vill jag också nämna resorna. Den fina Madeiraresan skrev jag om redan förra månaden, och nu kan jag tillägga två kortare men ändå givande resor i maj: sju kyrkor den åttonde och en teaterresa till Helsingfors den nionde. Resan till kyrkorna leddes av Rauni

Schleutker med hjälp av några andra, och eftersom Rauni efter många års aktiv medverkan i vår resegrupp har meddelat att hon nu tar ledigt från gruppen vill jag passa på och tacka henne för hennes insatser. Som det framgår på annat håll här i Parentesen återstår ännu en stor tilldragelse innan säsongen är helt slut, nämligen den åboländska pensionärsträffen. Vi hoppas på minst ett sjuttio-tal gäster från de andra föreningarna, från Iniö i väster till Västanfjärd i öster. Med våra egna medlemmar medräknade ska vi väl fylla Brankis med gott och väl ett hundratal glada pensionärer som efter lunchen först får höra intressanta anföranden om Pargas förr och nu och sedan vandrar omkring och beser platser i Pargas centrum. Välkomna med, men anmäl er i tid! Slutligen vill jag påminna om höstens första tilldragelse, nämligen den numera traditionella promenadträffen på Pajbacka idrottsplan som Eläkeliiton Paraisten yhdistys har bjudit in oss till tisdagen den 13 augusti kl. 14–15. En glad social samvaro, inte en tävling, och man behöver inte anmäla sig på förhand. Jag önskar alla en riktigt skön och avslappnande sommar!

Mikael Reuter

Den åboländska pensionärsträffen i Pargas

Tisdagen den 28.5 2019 samlas vi alla i Brankis för att träffa seniorer från alla våra föreningar i Åboland. Pargasiterna bjuder på lunch och eftermiddagskaffe, rundvandring på Gamla Malmen med kyrkan och besök i Hembygds museet och naturligtvis utsiktsplatsen över gruvan. Allt det roliga kostar endast 15€ som betalas vid dörren – men anmälningarna skall komma in senast 18.5 till Vivan Norräng-Nyström, 0500 83 74 38, ia@norrskata.com.

Styrelsens sammansättning och funktionärer 2019

Ordförande	Mikael Reuter mikael@undala.fi	040 552 49 78
Vice ordförande	Kristina von Weissenberg kristinavw@parnet.fi	040 455 0655
Sekreterare	Vivan Norring-Nyström ia@norrskata.com	0500 83 74 38
Skattmästare	Bror Berg laban1234@gmail.com	040 560 19 38
Övriga ledamöter	Gunnel Jansson jansson.gunnel@parnet.fi	040 595 72 03
	Stig Kavander swkavander@gmail.com	0400 22 21 87
	Kurt Lindroos kurt.lindroos475@hotmail.fi	0500 59 40 45
	Kari Penttinen kari@esnet.fi	050 511 97 77
	Maria Simberg-Sörensen maria.ss@parnet.fi	040 825 50 39

Funktionärer

Medlemssekreterare	Kurt Lindroos	(se ovan)
Mediekontakt	Gunnel Jansson	(se ovan)
Foto/klippbok	Stig Kavander	(se ovan)
Teknikansvarig	Kari Penttinen	(se ovan)
Resegruppen	Asta Lindholm lindastae@gmail.com	040 575 31 20
	Rauni Schleutker rauni.schleutker@elisanet.fi	040 520 43 98
	Aino Mattsson aino.mattsson42@gmail.com	040 844 06 98
Parentesens redaktion	Maria Simberg-Sörensen Kristina von Weissenberg	
Parentesens ombrytning	Carl-Gustav Nygårdas	
Webbansvarig	Carl-Gustav Nygårdas carlgustav.nygardas@gmail.com	040 507 14 61
IT-stödperson:	Pentti Nyström pena@norrskata.com	050 566 70 35
Medlem av SPF:s resekommitté	Asta Lindholm	(se ovan)

Nya medlemmar kan anmäla sig direkt till medlemssekreteraren

Kurt Lindroos 0500 59 40 45 kurt.lindroos475@hotmail.fi eller till föreningens sekreterare **Vivan Norring-Nyström**, 0500 837 438 ia@norrskata.com eller via webben

HOBBYGRUPPER

Boule, IT, konst, musik och trädgård enligt separata kallelser från gruppledarna

Boccia/Boule	Estrid Enlund	050 346 35 70	essi.enlund@outlook.com
Bowling	Seppo Rajamäki	0400 46 91 92	seppo.rajamaki1@gmail.com
Bridge	Jan-Erik Bergquist	044 039 28 82	janerik.bergquist@gmail.com
Fotogrupp	Lorenz Michael	0400 23 31 43	losse.michael@gmail.com
Fågelskådning	Marcus Duncker	040 552 11 00	duncker.marcus@gmail.com
Da Capo			
Encore	Maria Simberg-Sörensen	040 825 50 39	maria.ss@parnet.fi
Konst	Marianne Saanila	040 722 62 26	marianne.saanila@parnet.fi
Stavgång	Rainer Wahtera	040 091 22 69	rainer.wahtera@gmail.com
Trädgård			
Vattengympa	Kari Penttinen	050 511 97 77	kari@esnet.fi
IT-grupperna	Pentti Nyström	050 566 70 35	pena@norrskata.com
Litterära salongen	Stina Engblom-Colliander	0400 71 53 88	stina202@parnet.fi
Släktforskarna	Gustav Sundström	050 505 15 22	sundstroms@parnet.fi

Släktforskargruppen träffas i allmänhet udda veckor i Seniorum tisdagar kl. 13.

Fotogrupperna träffas varannan tisdag i Seniorum kl. 17. Se närmare på hemsidan.

Bridgeklubben efterlyser flera spelare. Kontakta Jan-Erik Bergquist, 044 039 28 82

Följ med hemsidans händelsekalender. Många grupper informerar där om aktuella händelser. www.pargas.spfpension.fi

Programgrupperna och gruppledarna för PSP:s månadsträffar

1. Beni von Weissenberg	040 545 14 35	benivw@parnet.fi
2. Mårten Malmlund	0400 71 03 12	marten.malmlund@gmail.com
3. Gunnel Jansson	040 595 72 03	jansson.gunnel@parnet.fi
4. Rainer Wahtera	0400 91 22 69	rainer.wahtera@gmail.com
5. Rose-Marie Lindroos	050 562 54 10	rose.marie48@hotmail.fi
Kurt Lindroos	0500 59 40 45	kurt.lindroos475@hotmail.fi
6. Stina Engblom Colliander	0400 71 53 88	stina202@parnet.fi
7. Camilla Wikström	0400 78 64 60	camilla.wikstrom51@gmail.com
8. Agneta Hermansson	040 541 31 20	ahermans@abo.fi
9. Carita Karlsson	045 641 52 66	tiitikarlsson@gmail.com
10. Siv Nygårdas	040 574 24 31	siv.nygardas@gmail.com
Aino Mattsson	040 844 06 98	aino.mattsson42@gmail.com

Resor hösten 2019

HEMLIG RESA tisdag 24 september.

KALEVALA på ÅST lördag 5 oktober 2019 kl. 14. Pris 53 euro med 25 personer, **anmälan till Asta inom maj**. Betalas senast 14.9.

År 2019 fyller Finlands nationalepos Kalevala 170 år (första upplagan Kalewala 1835, Uusi Kalevala 1849) och Finlands äldsta teater, Åbo Svenska Teater fyller 180 år (invigdes 1839). - - - Dramaturg Annina Enckell och regissör Jakob Höglund (regisserade också Stormskärs Maja 2015). Kapellmästare Heidi Wikar. Dockinstruktör Ari Ahlholm. Musiken, nyskriven, komponeras av Robert Kock medan sångtexterna är skrivna av Tobias Zilliacus. - - - Produktionen, som stöds av Svenska Kulturfonden, är kopplad till en specialutbildning, där två konstformer möts: musikteater och dockteater.

Det musikaliska allkonstverket Kalevala har premiär den 19.9. Kalevala är ett nyskrivet visuellt verk som blandar musikteater med dockteater, som flätar samman runometer med nyskrivna sånger. Kalevala är roliga, drabbande, vackra, sorgliga, övernaturliga sagor för vuxna: sagor om jordens tillblivelse, om hjältar som slits itu, mening och lycka, krattor och honungsbin samt en massa lingon.

SENIORSKEPPET med mycket program måndag-onsdag 4-6.11 (se senaste GOD TID). Mera information: Inger Holmberg/Frimans resor 040-6781608 /inger.holmberg@frimanresor.fi.

Meddela Asta om du tänker anmäla dig.

Priserna är följande om man är 2 personer i hytten:

- 255 €/person Seaside-hytt med fönster mot havet
- 245 €/person Promenade-hytt med fönster mot gågatan
- 220 €/person B-hytt utan fönster

Priserna är följande om man är ensam i hytten:

- 305 € Seaside-hytt med fönster mot havet
- 295 € Promenade-hytt med fönster mot gågatan
- 255 € B-hytt utan fönster

LILLAJULSKRYSSNINGEN måndag-tisdag 25-26.11.

Anmälan och frågor.

Om inte annat meddelas startar bussen alltid från busstationen och kör Kalkvägen. Meddela var du stiger på. Meddela också om eventuell diet samt allergier vid anmälan. Kom också ihåg dagliga mediciner och ta med mera än det som behövs för den angivna tiden för resan.

Kom ihåg att anmälan är bindande och observera också att om resan görs med buss, bör hela resans pris betalas även om egen bil används.

Ändringar meddelas i PK under Föreningsnytt och här på hemsidan.

Kontakta oss. Före månadsmötet sitter vi kl. 12-13 och tar emot anmälningar. Anmälan är alltid bindande.

Betalningen görs hädanefter på föreningens resekonto **FI21 6601 0010 0803 07**. Skriv alltid namn och ex. Chess, Estland etc. eller datum för resan som meddelande vid betalning vilket gör den enklare att identifiera.

Ruths minnen

Pargas Svenska Pensionärer bildades 21 april 1976
Några plock från deras verksamhet under 20 år brättad på
mitt eget modersmål.

Först va e sju som ti styrelsen valdes,
medlemmarna kom tid fick höra va he sades.
Alla va aktivt me på ein gång,
både me folkdans å köörsång.

I Brankis träffas vi för he mesta,
I Dalaskog Birknäs och Sildala mang andra ställ vi gästa.
Ti andra ourter for vi iiblaand på möter
tå år e tom som om oss sköter.

Penonärsköörn allti for e att loota bra,
men nu for dom öva för att fo e ti ga.
Ein gango i vikon så övar dom sina sänger,
å så uppträäder dom manga gånger.

Ein Boukklobb ståtär pensionärerna me,
"Så in i vassen"fron öst och"Leo från väst va me.
Hjärnjumnastik e bra på äldre dar,
he behövs i Kourtspelsklubben tå man spelar i par.

Purpuri ha e dansats
Simon i sälle i ginom klankas.
Seniordansarna ska vi int glööma
iiblaand me ljus i händerna ginom dören inströöma

✓ Vänorten Haninge vi varannat oor gästa,
å varannat kommer dom hit me ås och festa.
Iblaand är e nan som bjuder dom heim ti see,
rouligast tycker manga,tå vi grilla korv å alla e mee.

✓ På Skansen dagarna va manga me å tåga,
sveitn-lacka,varmt he va me rååga.
På sommardan i Marihamn va e likadant,
i värmen kom proffesorns langa tal,me arrangörena på kant.

Voorä mööten ha vari fyllda o allvar o skämt,
Föryngringsmaskin gjord ån gomman blei geut e kånt
Manekångerna ha visa både gaamalt å nytt,
å brud me slöja,som han säkert hyrt.

✓ Rönerdal dansa me nattskjorto å blomsterkrans.
Ein annan gango va e Runeberg och Havis Amanda fick sin sjans.
I T.V.rutan ha e berättas Pargas aktoellt,
frågesport där dom frågorna ställt.

På julmööte är e ein stourer fest,
Pensionärs köörn sjunger och Lucia vor gäst.
Risgryynsgröötn bärs in me boller å bång,
till tounerna av tomtarnas sång.

Marknan e bra ti ha tå pengarna tryter,
allt går åt fast ingin skryter.
I Brankis dingnar bourden o varor,
folke kommer i langa banor.

✓ Ingin för gamal att lär se naga nytt,
att man int sku lär se bara ein myyt.
Ein gango lård vi oss hor hälsovård å juridiken sku sköötas.
He va så myki att lär se att vi mang gangor fick möötas.

Ein grupp kom samman,berätta hur e va i Pargas förr,
alla glänta på minnets dörr.
hur e va ti reis ti Abo färjorna fram,
hur e ordnas lotterier å hembygdsfester me skojs å glam.

Hur vi ska skööt om hälsan ha vi foot lära,
att vi int proppar i os för myki å extra kilon måst bära.
Moutsjon ha vi fot tå vi ute ha vandra.
å på dansgolve tå vi klämt om varandra.

✓ Fron Brandstolsföreningen ha dom berätta hur vi ska bärg oss.
att vi ska täckna ein försäkring ifall eildn sku snärj oss.
Å om tjuvarna stjäla o oos he lilla vi har,
i synnerheit på reisor om dom passe å väaskoon tar.

✓ Varinda ein bank för oos inpränta,
fron oos foor ni han bästa ränta.
Räkningar for ni betala nästan avgiftsfria
men, fo pengana ti räcka for ni själv gremia.

✓ He ställdes ti fest tå föreningen tio or sku fylla
manga oppvakta för att hylla.
Supen på kvällen pricken p I,
Föreningen fortsätter i dagens harmoni.

Tå e bår på teater e intresse stourt,
tvo bussar blir fyllda ganska fourt.
Vi for si ein opperett hålder komedi,
spelas o skådespelare hålder vanliga amatörer me smil i.

✓ Reisor ha vi gjort manga,
iblaand korta, iblaand langa.
Myki ha vi siit å manga ha vi gästa,
om afton klåat opp os för att lite festa.

Ein gango i Rydesheim va e ein som sa.
va sku Pargas käringarna ha sagt to ja så livandes va.
Houn stou på bourde å klappa i händer,
å sjungd tyyskä så tungon väänder

I Paris på Moolin rous.
mangas hjärtan fron männen tous.
En ögonfröjd för alla
undra po att dom nästan på knåna falla.

✓ Int blei e bättre tå vi kom ti Amsterdam,
tå vi oka på kanalen kund e kuck nan fram.
Kameran i kassn va bäst ti ha,
förbjudet att bilder me kameran ta

Amatörorkester inledde på vår Finlands 75-års fest,
fosterländska sånger sjöngs de mest.
Allt gick i bloot å viit i salen,
vi avslutade med "Vårt Land" den dagen.

Tå föreningen fylld 15-oor va e duka till fest,
he va langbourd i salen, så e sku ryymas båd heimfolk å gäst.
Programme den här gangon va av högre rang.
Amatörorkestern inledde med musikalisk klang

He va hälsningsourd å festtal som sig bör,
sånger sjöngs av pensionärernas egen kör.
Oppvaktningar kom e från fjärran och när,
Några av våra medlemmar blev ihågkomna där.

Dragspel å folkdans he någå som hör till
vora musikanter spelar nästan va dom vill.
Tå e spelat opp ti dans är e munga som far heim,
alla har broot ingen vill bli sein.

"Härlig är jorden" var vort 20-års jubileums-fest,
på Svenska teatern i Helsingfors var vi gäst.
De va en historia många kunde följa,
båd glädje å sorg för oss där sig dölja.

Nu i vor ålder behöver vi int stressa,
må int vi alla rein ha gjort he mesta.
Nuär e ti "Bara vara" å ta e lungt,
lite motsjon skadar int, ba vi int lyftar får tungt.

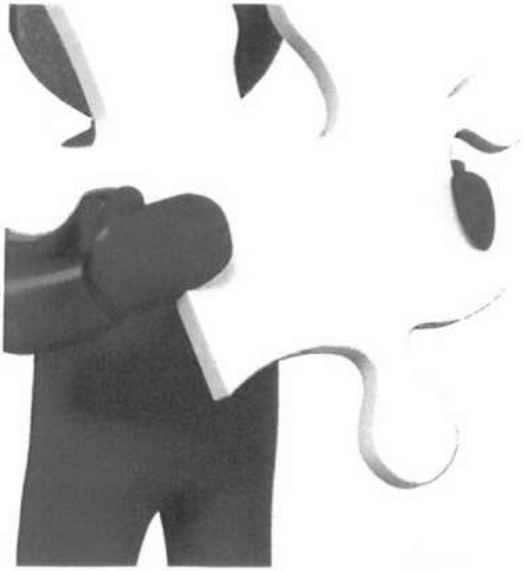
Tå minne sviker å namnen försvinner,
i Aalnackan kanske du namnen finner.
Men nu kommer dom fram einder da,
bäst ti sluta så länge ja mins va ja sa.

1996

Pargas den 15-april

Ruth Johansson

OBS! Aktuellt material till Parentesen, t.ex. ändringar i grupsammansättning eller kontaktpersoner, måste vara redaktionen tillhanda **senast en vecka** före månadsträffen för att hinna med. Även annat material i form av hågkomster, bilder eller teckningar tas gärna emot av redaktionen med samma förbehåll.
Exemplar av Parentesen kan avhämtas på Booklet, Strandvägen 16 A

Kurs för seniorer som vill uppmärksamma sin hjärnhälsa

Knoppen är toppen – Tänk på din hjärna!

Kursens målsättning är att främja kunskapen om hjärnhälsa och minnessjukdomarnas riskfaktorer. Deltagarna stöds i att hitta metoder för att upprätthålla den egna hjärnhälsan, får tips på metoder hur man kan stöda och träna minnet samt blir motiverade att främja sin egen och närståendes hjärnhälsa.

Varje träff består av en teoridel samt övningar. Kursmaterial delas ut. Deltagaravgift 10e/person (inkl material och kaffe.)

Välkommen med på roliga träffar!
Plats: Seniorum, Strandvägen 30, Pargas

Tilläggsuppgifter och anmälan: Gerd Hakalax tel 040 1409 345 eller gerd.hakalax@muistiturku.fi senast 13.5.2019

**Tidpunkt:
Måndag 20.5.
27.5. och 3.6.2019
kl 10–12
samt en träff i augusti**

 **Egentliga Finlands
Minnesförening rf**
Medlem i Minnesförbundet

Tre mannatävlingen våren 2019

Ca 40 bowlare deltog i tävlingen, som spelades tre gånger under våren 2019. Många glada ansikten såg man i alla tävlingar. Alla var överens om att vi fortsätter med tre-mannatävlingen även i höst. Så kommer det även att bli! Resultaten finns på hemsidan.

Resultaten från 3-manna lagen, Våren 2019

kl 11:00

Bana	Team	28.helmi	28.maalis	Väliaikatos	25.huhti	Loppulos
1	Engman Torbjörn/Silvander Carola/Hermansson Stina	1425	1308	2733	1406	4139
2	Silvander Jan-Erik/Engman Gudrun/Johansson Svante	1325	1204	2529	1491	4020
3	Åkerholm Bo/Björkroth Birgitta/Fjäder Erling	1240	1201	2441	1292	3733
4	Grönholm Maje/Engman Stig/Rönneck Jörgen	1266	1235	2501	1145	3646
5	Grönholm Stig/Skärström Harriet/Söderblom Jerker	1284	1220	2504	1129	3633
6	Åkerholm Doris/Lorenz Michael/Forsblom P	1292	1193	2485	1108	3593
7	Grönroos K-G/Jungarå Gretel/Lauren Svante	1301	1185	2486	1078	3564
8	Karlsson Per-Olof/Lassenius Naja/Kavander Stig	1176	1147	2323	1236	3559
9	Weissenberg Beni/Söderblom Maggan/Blomqvist Margareta	1300	1113	2413	1082	3495
10	Ekholm Nils/Lindroos Rose-Marie/Jungarå Ingmar	1114	1119	2233	1229	3462
11	Björkroth Arvo/Lindholm Ann.M/Lindholm Björn	1164	1164	2328	1094	3422
12	Lindroos Kurt/Sunqvist Brita/Sundqvist Torolf	1157	1082	2239	1143	3382
13	Taxell Kurt/Vuorinen Marian/Welke Wilfried	943	1025	1968	981	2949

Presentation av hobbygrupperna

Redaktionen fortsätter sin serie där vi presenterar våra hobbygrupper för att ge föreningens medlemmar en bättre bild av vad de olika grupperna sysslar med. I detta nummer av Parentesen presenterar vi Boule.

Boule

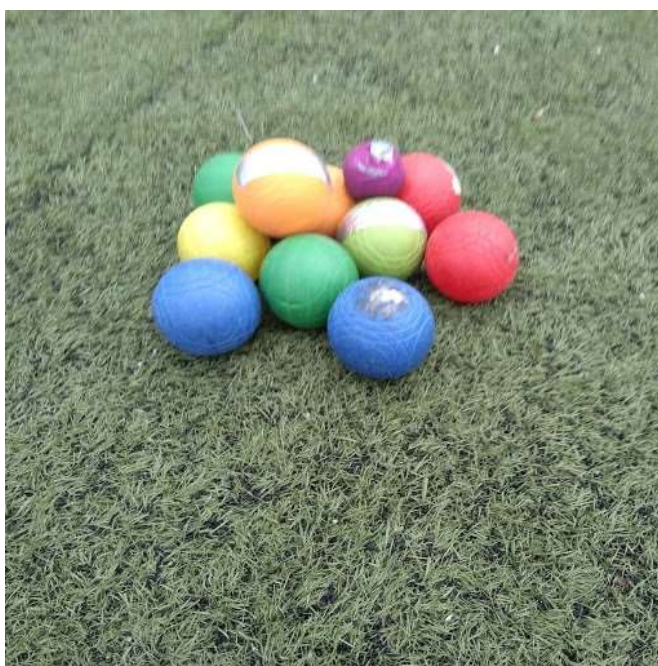
VAD: Boule

VAR: Yrkeskolans sportplan i Bläsnäs

NÄR: fredagar kl. 11-12 (inget spel om det regnar)

Pargaspensionärerna har spelat boule/boccia i ungefär 15 år. Det var Marita Holmström som drog igång gruppen, som nu består av 7-8 personer. De första åren spelade vi endast utomhus från maj till oktober. År 2009 började vi spela också om vintrarna och de tre senaste åren har vi haft förmånen att använda Kombis lokalteter helt gratis.

Boule är ett samlingsnamn för spel med klot som kastas mot en målkula (lillen) och det har spelats i tusentals år. Av spelet finns ett otal varianter, varav den mest kända är petanque, som spelas med klot av metall och vid utkast står man jämfota inne i en ring. Vi spelar boccia, som är den italienska varianten och använder plastklot och står alla på en linje då vi kastar. Vår grupp räknar inte poäng utan den som vinner en omgång får äran att följande gång kasta lillen och göra första utkastet.

För de som vill komma med och spela, men vill ha mera spänning och räkna poäng, går det bra att samla några likasinnade och bilda en egen grupp.

Vi får frisk luft och motion och kan ventilera allt mellan himmel och jord i synnerhet i pausen, som ibland kan bli rätt lång. Spelet är nog en idrott men den sociala biten är mycket viktig.

Kom med och spela, hälsar Bocciagruppen!

Kontakta: Estrid Enlund tel. 050 3463570

Händelsekalender

28.5 **Den åboländska pensionärsträffen i Pargas**

3.6. **Konstutfärd**

På naturfagra Hanaholmen i Esbo öppnas 24 maj en utställning med konst av Lars Lerin, en av Nordens främsta akvarellister. Konstvännerna inom PSP har nu en chans att på en heldagsutfärd måndagen den 3 juni själva se varför hans utställning på Waldermarsudde i Stockholm redan för tio år sedan lockade över 100 000 besökare. – Också kulturcentret Hanaholmen, där vi äter lunch, är värt ett besök med sin nya fräscha design inspirerad av Svenskt Tenn.

Nära Hanaholmen ligger Granö med Villa Gyllenberg och en nyöppnad utställning av högaktuella Sigrid Schaumans sällan visade produktion; här får vi privat guidning.

Alla deltagarna i konstutfärden får ett mejl med detaljerade uppgifter.

13.8 **Promenadträffen på Pajbacka idrottsplan**

Eläkeliiton Paraisten yhdistys bjuder in Pargas svenska pensionärsförening att tillsammans med Eläkeliiton Kaarinan yhdistys delta i promenadträffen på Pajbacka idrottsplan tisdagen den 13.8 2019 kl. 14-15. Det är fråga om en glad social samvaro, inte en tävling! Det här är tredje året i rad som vi fått inbjudan. Det kostar ingenting att delta, man behöver heller inte anmäla sig på förhand. Kom med och dra fördel av en trevlig motionsform!

